

Sag T-9/93

Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — eksklusive købsaftaler vedrørende konsumis — relevant marked — eventuelle hindringer for tredjemands adgang til markedet — administrativ skrivelse ('comfort letter') — negativattest — aftalernes løbetid — gruppefritagelse — forbud mod at indgå eksklusive købsaftaler fremover«

Rettens dom (Anden Udvidede Afdeling) af 8. juni 1995 1615

Sammendrag af dom

1. *Konkurrence — aftaler — konkurrencebegrænsning — mærkbar virkning — rækkevidden af bagatelmeddelelsen*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)
2. *Konkurrence — aftaler — konkurrencebegrænsning — eksklusive købsaftaler — bedømmelseskriterier — adgang til markedet — de omtvistede aftalers væsentlige bidrag til en eventuel afskærmning af markedet som følge af et stort antal lignende aftaler*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)

3. *Konkurrence — aftaler — konkurrencebegrænsning — kompleks af eksklusive købsaftaler — vurdering af virkningerne og foreneligheden med traktatens konkurrenceregler skal omfatte alle de enkelte aftaler*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 1)

4. *Konkurrence — aftaler — anmeldelse — beslutning fra Kommissionen om at henlægge sagen — retlig karakter — senere indledning af en overtrædelsesprocedure — betingelser*
(Rådets forordning nr. 17)

5. *Konkurrence — aftaler — forbud — gruppefritagelse — eksklusive købsaftaler — forordning nr. 1984/83 — aftaler, som forlænges stiltiende og kan løbe i mere end fem år — udelukket fra at drage fordel af gruppefritagelsen*
[Kommissionens forordning nr. 1984/83, art. 3, litra d)]

6. *Konkurrence — aftaler — forbud — fritagelse — betingelser — forbedring af produktionen eller fordelingen af varerne — vurdering ud fra almenhedens og ikke aftaleparternes interesser*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 3)

7. *Konkurrence — administrativ procedure — standsning af overtrædelser — Kommissionens beføjelse — nedlæggelse af et forbud for en virksomhed mod at indgå eksklusive købsaftaler fremover — ikke omfattet — manglende hjemmel — tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet*
(EØF-traktaten, art. 85, stk. 3; Rådets forordning nr. 17, art. 3; Kommissionens forordning nr. 1984/83, art. 14)

1. Et kompleks af eksklusive købsaftaler må ikke automatisk antages at kunne hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen mærkbart, allerede fordi de i Kommissionens meddelelse vedrørende aftaler af ringe betydning (bagatelmeddelelsen) fastsatte grænser er overskredet. Det er i konkrete tilfælde absolut muligt, at også aftaler mellem virksomheder, som overskrider de angivne grænser, kun påvirker handelen mellem medlemsstater eller konkurrencen i ubetydeligt omfang og som følge heraf ikke falder ind under traktatens artikel 85, stk. 1.
2. I relation til spørgsmålet om, hvorvidt de eksklusive købsaftaler falder ind under forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1, skal det undersøges, om vurderingen af alle lignende aftaler, der findes på det relevante marked, og de øvrige økonomiske og retlige omstændigheder omkring de

pågældende aftaler fører til, at aftalerne tilsammen bevirker, at nye inden- og udenlandske konkurrenter hindres adgang til markedet. Såfremt dette ikke er tilfældet, vil de enkelte aftaler, som aftalekomplekset består af, ikke kunne antages at begrænse konkurrencen som omhandlet i artikel 85, stk. 1. Viser det sig derimod, at markedet er vanskeligt tilgængeligt, må det dernæst vurderes, i hvilket omfang de omtvistede aftaler bidrager til den kumulative virkning, idet det kun er de aftaler, der i væsentligt omfang bidrager til en eventuel afskærmning af markedet, der er forbudt.

Ved vurderingen af betydningen af et kompleks af eksklusive købsaftaler for adgangen til markedet skal der tages hensyn til antallet af salgssteder, der således er kontraktligt bundet til producenter, i forhold til antallet af frie detailhandlere, til de mængder, der er omfattet af de pågældende forpligtelser, og til forholdet mellem disse mængder og dem, der sælges af detailhandlere, som ikke er bundet af købsforpligtelser, samt til det forhold, at den bindingsgrad, der følger af et kompleks af eksklusive købsaftaler — selv om den har en vis betydning — kun er én omstændighed blandt flere i den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori vurderingen skal foretages.

3. Vurderingen af, hvilke virkninger et kompleks af ensartede eksklusive købsaftaler på et marked indgæet af en enkelt leverandør har for konkurrencen, og af de konsekvenser, der skal drages heraf i medfør af traktatens artikel 85, skal omfatte alle de enkelte aftaler, komplekset består af.
4. En administrativ skrivelse, hvorved en virksomhed, der har anmeldt en standardkontrakt til leveringsaftaler med sine forhandlere i detailhandelen, gøres bekendt med, at Kommissionen ikke ud fra de foreliggende oplysninger finder anledning til at skride ind over for de omhandlede aftaler, og at sagen derfor kan henlægges, udgør hverken en beslutning om en negativattest eller en beslutning i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, som omhandlet i artikel 2 og 6 i forordning nr. 17, da den ikke er udfærdiget i overensstemmelse med denne forordnings bestemmelse. Den er således ikke til hinder for, at Kommissionen, såfremt den har modtaget en klage, som den har pligt til at undersøge, under udnyttelse af et forbehold, som den havde taget, indleder en procedure med henblik på at vurdere aftalernes forenelighed med konkurrencereglerne, hvis den finder, at det retlige eller det faktiske grundlag for dens første vurdering har ændret sig væsentligt.
5. Eksklusive købsaftaler, som forlænges stiltiende, og som kan løbe i mere end fem år, må anses for at være indgæet for et ubestemt tidsrum, og de kan derfor ikke drage fordel af gruppefritagelsen i henhold til forordning nr. 1984/83 for visse kategorier af eksklusive købsaftaler.

6. Man kan ikke anse enhver fordel, som en aftale mellem virksomheder, der strider mod forbuddene i traktatens artikel 85, stk. 1, medfører for parternes produktions- eller distributionsvirksomhed, for en sådan forbedring af produktionen eller fordelingen af varerne, som i henhold til artikel 85, stk. 3, kræves som den første af de fire betingelser, der skal være opfyldt samtidigt, for at der kan indrømmes en fritagelse for en sådan aftale. En forbedring skal indebære mærkbare objektive fordele for almenheden, som kan opveje de ulemper, aftalen medfører for konkurrencen.
7. Kommissionen har ikke kompetence til at forbyde en virksomhed, som den har pålagt at opgive det kompleks af eksklusive købsaftaler, den har oprettet, at indgå nye sådanne aftaler fremover. Der findes nemlig hverken hjemmel hertil i traktatens artikel 85, stk. 1, der som udgangspunkt ikke forbyder sådanne aftaler, eller

i artikel 3 i forordning nr. 17, der kun bemyndiger Kommissionen til at forbyde eksisterende aftaler, eller i artikel 14 i forordning nr. 1984/83, der kun giver Kommissionen hjemmel til at lade fordelen ved en gruppefritagelse bortfalde, for så vidt angår eksklusive købsaftaler, hvis anvendelse har vist sig at have virkninger, der er uforenelige med betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3.

Desuden er det i strid med ligebehandlingsprincippet, som er et af fællesskabsrettens grundlæggende principper, at afskære visse virksomheder fra fremover at drage fordel af en gruppefritagelsesforordning, mens andre virksomheder fortsat kan indgå eksklusive købsaftaler som dem, der forbydes ved beslutningen. Et sådant forbud ville kunne gøre indgreb i bestemte virksomheders økonomiske handlefrihed og skabe konkurrencefordrejning på markedet, hvilket strider mod traktatens målsætninger.